

Verkleinwoord

Woorden – woordvorming, groep 3-4

Betekenisnetwerk: spelling, woorduitgang, achtervoegsel, woordbetekenis, gevoelswaarde

Juf Heidi is met spelling bezig. De kinderen doen oefeningen met verschillende uitgangen van woorden zoals -je, -jes, -kjes, en -tjes. Ze noemen voorbeelden van woorden Heidi op het bord schrijft.

Op een gegeven moment roept iemand 'tientje'. "Wat gek" zegt Heidi tijdens het opschrijven, 'een tientje is helemaal niet klein!' Een dubbeltje kun je nog klein noemen en een kwartje voor mijn part ook, maar een tientje vind ik veel geld. Het wordt stil in de klas, iedereen zit na te denken. Samen bedenken ze nog meer van zulke woorden zoals sprookje. Juf Heidi hangt een groot papier op waarop een lijst komt met zulke woorden. Elke dag wordt de lijst aangevuld. De kinderen komen met grappige voorbeelden en hebben er veel plezier om: "Wat zal het zijn mevrouwetje?" zegt de groenteman tegen een dikke vrouw. "Dat was een leep balletje" zegt de verslaggever van een tenniswedstrijd. De spelers spelen toch met dezelfde maat bal? "Mooie bal" had de verslaggever toch eerder gezegd?

Aan het einde van de week nemen ze de lijst door. De conclusie is dat dit gebruik van verkleinwoorden best vaak voorkomt. Voor sommige woorden wordt een verklaring gevonden: liefje (om te zeggen dat je van iemand houdt), een autootje van niks (om iemand te kleineren), arme kindjes (om medelijden op te wekken). Bij sommige woorden is er discussie, bijvoorbeeld bij 'toetje'. Sommige kinderen denken dat het komt omdat het iets lekkers is, terwijl andere kinderen vinden dat je dan juist beter 'toet' zou kunnen zeggen. Maar dat is ook weer een synoniem voor 'gezicht'. Juf Heidi besluit het gesprek met de opmerking dat de gevoelswaarde van woorden soms heel persoonlijk is.

Bron: Peter Dekkers. Taalbeschouwing en taalvariatie. In: Taalbeschouwing in het basisonderwijs. Verslag van twee studiedagen in Antwerpen, 23 en 24 mei 1997. Den Haag: Nederlandse Taalunie, 1997, 127.

Een **verkleinwoord** is een woord waarvan het achtervoegsel aangeeft dat het betreffende begrip als klein moet worden gezien.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/>